

NORBERT
GSTREIN

ČETIRI
DANA, TRI
NOĆI

LEYKAM
international

R O M A N

Norbert Gstrein
ČETIRI DANA,
TRI NOĆI

LEYKAM international

NAKLADNIK
Leykam international d.o.o., Ilica 42, HR-10000 Zagreb
www.leykam-international.hr

ZA NAKLADNIKA
Jürgen Ehgartner

UREDNIKA
Eugenia Ehgartner

PRIJEVOD S NJEMAČKOGA
Vedrana Gnjidić

LEKTURA I KOREKTURA
Neli Mindoljević

© 2024 Leykam international d.o.o., Zagreb
Nijedan dio ove knjige ne smije se umnožavati, fotokopirati ni na bilo koji drugi način reproducirati bez nakladnikova pismenog dopuštenja.

Naslov originala: „Vier Tage, drei Nächte”.
© 2022 Carl Hanser Verlag GmbH & Co.KG, München

Knjiga je objavljena uz financijsku potporu Ministarstva
kulture i medija Republike Hrvatske.

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
i medija
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture
and Media

 Bundesministerium
Kunst, Kultur,
öffentlicher Dienst und Sport

Gefördert durch das Bundesministerium Kunst, Kultur,
öffentlicher Dienst und Sport Österreich.

ISBN 978-953-340-185-0

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i
sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001224745.

GRAFIČKO OBLIKOVANJE
Tvrtko Gregurić

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI
Shutterstock

FOTOGRAFIJA AUTORA
© Peter-Andreas Hassiepen

TISKARA
Denona d.o.o., Zagreb

Tiskanje dovršeno u travnju 2024.

NORBERT GSTREIN
ČETIRI DANA,
TRI NOĆI

roman

Prijevod s njemačkoga
Vedrana Gnjiđić

Zagreb, 2024.

Every now and then I fall apart.

Bonnie Tyler
Total Eclipse of the Heart

Prvi dio

ONA JE
MOJA SESTRA

PRVO POGLAVLJE

Nitko od tih idiota nije volio Ines onako kako sam je ja volio i kako je još uvijek volim, no druga je priča to što bi se uvijek iznova našao neki koji bi sebi umislio da je tako. Često sam s njom otvoreno razgovarao o tome bi li se danas uopće još mogla uvjerljivo izmisliti drama poput onih u nekome od velikih devetnaestostoljetnih romana raspada braka u kojima su uvijek žene bile te koje su bivale uništene vlastitim čežnjama, bi li u naše doba moglo biti napisano nešto takvo a da ne djeluje posve smiješno, a ona bi uvijek odgovarala da naravno da ne bi, ljubav u tom smislu više ne postoji i bolje je kloniti se onih koji govore o takvoj ljubavi jer se iza toga najčešće krije nešto drugo, a sve ono popratno, pravi bučkuriš moći i ljubomore, jednostavno je gadljivo, nekontrolirana strast, sve samo jedna velika neugodnost. Priču bi trebalo smjestiti onkraj Mjeseca, ali strana Mjeseca koja je okrenuta od Zemlje zanima isključivo one koji promatraju zvijezde, i možda bi funkcioniralo jedino s nekim elementom sasvim izvana koji na neočekivan način rezultira situacijskim pritiskom. Svaki bih joj put odgovorio: „A moja ljubav, Ines?“, a ona bi

rekla „Tvoja ljubav, Eliase?“, rekla bi: „Naša ljubav?“, i nasmijala se: „Kako bi nju to trebalo doticati?“

Naravno da smo tu riječ uvijek upotrebljavali na različite načine. Onako kako sam ja to činio, uspijevao sam je primijeniti samo na nju, i oboje je bilo točno, volio sam Ines jer mi je bila sestra, i volio sam je usprkos tomu... dok kod nje nisam bio siguran ne može li ona tu riječ primijeniti na pola svijeta. U svakom slučaju zacijelo je znala o čemu govori, na kraju krajeva ona je slovila kao stručnjakinja. Naime, radila je na habilitaciji pišući o romantičnoj ljubavi u književnosti njemačkoga govornog područja, i godinama je držala odgovarajuća predavanja o toj temi, ali je li je to činilo pametnijom i u životu, to se ne usudim odgovoriti. Svjedočio sam čitavu nizu njezinih ljubavnih veza iz najbliže blizine, ali to što bi se ona sa svojih trideset i pet godina ponovno upustila u neku takvu avanturu za mene nije predstavljalo ništa manje doli iznimno stanje. Prečesto sam joj morao pomagati prekinuti takve stvari, ne samo dok smo studirali, nego i još jednom poslije toga, mnogo kasnije, kada se zaljubila u nekoga zatelebanog pisca, a koji joj se onda u znak zahvale danima utaborio u kući kada ga se htjela napokon riješiti.

Ali krenimo po redu, a prvo je bilo to da sam, kako se uzme, napustio ili izgubio svoj posao kabinskog osoblja ili radije stjuarda, a kako i ne bih kada već mjesecima jedva da je bilo aviona na nebu, drugo je bilo to da mi je Ines bila ponudila da joj dođem u posjet na nekoliko dana ili da se sasvim preselim k njoj u Berlin ako želim raskinuti ugovor za stan u Münchenu, da se na neko

vrijeme sklonim kod nje dok ne odlučim kako ću dalje, iako ja to nisam znao ni bez virusa i posljednjih sam pet godina jednostavno letio i u svakoj vezi mnogo vremena provodio u zraku. Razbolio sam se odmah u proljeće, prvo jedva da sam imao simptome, glavobolja i umor, da, a onda sam zbog previsoke temperature jedva još izbjegao uputnicu za bolnicu, i prošli su tjedni dok nisam ponovno bio u stanju letjeti, ali tada gotovo da i nije bilo letova. Nije da me to bilo posebno pogodilo, i prije sam znao uzeti po nekoliko mjeseci pauze kada bi me žrvanj svakodnevice prijetio samljati, i odlučio sam to učiniti i u tom trenutku, jedna krizna sezona koju ću provesti kao u zimskom snu iako je bilo ljeto, a kada sam se napokon ponovno probudio, moga radnog mjesta više nije bilo, i bila je jesen, a brojevi koji su već predugo određivali živote svih nas, još donedavno s trendom nestajanja, ponovno su zastrašujuće skočili.

Mogao sam se na nekoliko tjedana sakriti i kod kuće u Tirolu, kao što sam to činio i proteklih godina kada je bilo potrebe. ali sukobi s mojim ocem postali su tako učestali i predvidivi da sam često znao pomisliti kako bi već i najmanji povod bio dovoljan da dođe do fizičkog obračuna, pa sam bio sretan zbog Inesine ponude. Nisam više htio ni zamišljati kako on vadi svoj tlakomjer iz ladice ispod televizora, kao što je to često činio u mome djetinjstvu, njegov pogled kada obujmicu tlakomjera stavlja oko nadlaktice i drugom je rukom napuhuje, kao da je samo moje postojanje dovoljno da mu tlak podigne na sto osamdeset ili dvjesto ili još više. U ožujku je u kući imao žarište, deset gostiju koji su se

ondje zarazili i prenijeli virus preko pola Europe, a to što je sada morao strepjeti i od toga da zimske sezone neće biti moglo ga je učiniti samo još neuračunljivijim, još jedan razlog za izbjegavanje njegove blizine do daljnjega. Nije toliko bilo do toga što on ne bi mogao nadoknaditi taj nedostatak posla, uvijek bi se našli poluzaboravljeni računi s kojih bi se to dalo pokriti, nije to bila ekonomska strana situacije, više je bilo do toga što nije znao što bi s tolikim slobodnim vremenom, a ja bih sigurno bio prvi na kome bi se on iskalo.

Osim toga, već odavno više nisam mogao slušati njegovo vječito kukanje, kada ću se napokon početi ponašati kao muškarac i postati spreman preuzeti odgovornost, počelo bi me gušiti kada bi on spomenuo riječ „gostinjtvo” ili „obiteljski posjed” ili počeo sa spomenom na moju majku koja nije imala nikakve veze s tim, i na svoj neponovljiv način rekao da ne moram letati uokolo bez smisla kako bih gurao kolica za posluživanje, to mogu i u njegovoj blagovaonici, rado i dok nosim neku prokletu pregačicu ako mi se to sviđa, za turbulencije bi se on već pobrinuo. Kada bi odjednom počeo inzistirati na tome da bih ja trebao preuzeti kolibu, kako se izrazio, hotel koji je zapravo nadaleko bio jedna od najboljih kuća, jedina s pet zvjezdica u našoj okolini, a idućeg bi trena došao do zaključka da ja za to uopće nisam sposoban, to mi je više dosadivalo nego što me odbijalo. Bilo je to prozirno patrijarhalno prenemaganje, u jednome i strah i želja, i nije mi trebalo objašnjenje kako bih shvatio da takvi kalibri poput njega sinove donose na svijet samo zato da bi im sustavno

dokazivali da su oni nesposobnjakovići, to čak nije bila ni spoznaja, nego vječna premisa iz koje proizlazi vlastita nezamjenjivost. Moje ambicije da ću ga jednoga dana naslijediti reducirao je na anegdotu zbog koje bih se sramio kada god bi on odlučio da je mora ispričati, i prema kojoj sam ja navodno kao četverogodišnjak s punom pelenom naređivao svojoj dadilji: „Hajmo, idemo! Čišćenje! Ja sam šef!”

Priznajem, strpljivo me promatrao kako zapuštam studij, i prihvaćao je moje izgovore da ne uspijevam samo zato što čak i usred semestra moram njemu stajati na raspolaganju u svako doba kada mu nedostaje osoblja. Rekao je da mi ne treba diploma, ni on je nema i ne vidi kako mu to šteti, i onda mi je sredio izobrazbu za pilota helikoptera u Americi koju sam doduše morao prekinuti, a kada ga sad pitaju što radim, odgovara standardnom rečenicom: „Elias leti.” Iza toga se s jedne strane skriva sarkazam, a s druge strane nada da nitko neće detaljnije pitati i da si nitko ne može zamisliti ništa drugo nego da je izdanak nekoga poput njega, hotelijera u trećoj generaciji, naravno pilot, kada već profesionalno leti, a ne neka smiješna zračna konobarica. To bi uvijek govorio u ženskom rodu, također jer mu nije promaknulo da su me ljudi u nekom trenu počeli zvati *Styling*, više zbog načina na koji se krećem nego zbog moje odjeće. Ustručavao se reći „stjuardesa” i radije se koristio riječju „stjuard” dok nije naučio onaj drugi naziv. Naime, nakon toga me samo još nazivao gurateljem sokova ili bi hulio da takav posao nije ni za marionetu jer bih za to trebao biti muško, a ne karikatura koju na deset tisuća

metara iznad mora u svako vrijeme mogu trgnuti iz drijemeža samo jer je netko polupijan u *business* klasi poželio još jedan džin-tonik.

Ines je naravno znala za sve to i to ju je zabavljalo jer je odbijala igrati te igrice, ali ipak je inzistirala na tome da je njezina dužnost izbaviti me iz njegovih pandži. Imali smo različite majke, njezina je majka bila iz Koblenza i došla je na skijanje u tada još cjenovno pristupačan hotel našeg oca upravo kada je moja majka bila trudna sa mnom, a između nas su samo četiri mjeseca razlike, što ne samo da nas je činilo polubratom i polusestrom, nego već gotovo i polublizancima, što je bilo protiv zdrave pameti, ništa manje užasno od dviju polovica dvodomki. Ines se dosjetila te riječi i generalno se rado šalila s tom zapetljanom situacijom kako bi prikrila njezinu ozbiljnost, defenzivno je govorila da ne želi imati nikakve veze s tim ukiseljenim miljeom i tom samoizabranom stajskom ili kravljom toplinom obitelji koja to nije bila i naglašavala bi svoj ponos neželjena djeteta koje će već samo pronaći svoj put u svijet i ni od koga neće tražiti ništa drugo nego da je ostave na miru sa svim tim besmislicama.

Priča iza toga bila je priča iz nekoga drugog vremena, i bio je potreban junak poput našeg oca kako bi glavna uloga mogla biti vjerodostojno utjelovljena. On je na vijest o trudnoći reagirao smireno i rekao Inesinoj majci da se on ne želi miješati, to je njezina stvar, ona mora odlučiti kako će se ponijeti u toj situaciji, on joj ne može savjetovati niti da zadrži dijete niti da ga se riješi. Kao da bi joj dokazao da ima svu slobodu, dodao je da će

je on podupirati tri godine, neovisno o tome do kojeg zaključka ona dođe, nepokolebljiv u svojoj vječnoj vjeri da se sve može riješiti novcem, i sa stavom da on može platiti i tako ima glavnu riječ i samo je se dobrovoljno odriče.

Inesinu je majku to toliko pogodilo da mu je obznanila da će pobaciti, i pravila se da je to tako čak i nakon što je dijete već odavno bilo rođeno tako što je našem ocu točno tri godine tvrdila da je pobacila. I zaista je tek nakon toga stiglo pismo njezina odvjetnika s kopijom rodnog lista i zahtjevom da s prvim idućeg mjeseca počne s redovitim uplatama. Onda su bile prošle još tri godine dok naš otac nije prvi puta vidio Ines, njegovo zamalo pobačeno dijete, i dok je ja nisam vidio prvi put, a ništa nam nisu rekli, ni ona ni ja u to vrijeme, a i godinama poslije, nismo znali da smo brat i sestra, da izostavim ono nepotrebno „polu” jednom i za svagda.

Za našeg oca, zapravo slabije konstitucije, ali u vlastitoj percepciji svejedno mangupa, to nije bila prva takva situacija. Naime, prije toga je već napumpao šesnaestogodišnju kuhinjsku pomoćnicu s one strane granice s koje su naši ljudi izvorno podrijetlom i odakle su u početku još dugo dovodili svoje žene i poslije svoju poslugu, što je ponekad ionako značilo jedno te isto, a mi smo ondje imali još jednu sestru imenom Emma. Njezinu su majku prekasno doveli u bolnicu pa je zato Emma tijekom rođenja imala problema s dovodom kisika u mozak, bila joj je potrebna njega i živjela je u domu, a to je bilo nešto, to drugo dijete, o čemu se nije moglo razgovarati s našim ocem i o čemu sam također

najprije saznao samo iz priča. Pobjesnio bi kao ris, kako se ono kaže, kada bi ga se pitalo o tome, a sâm nikada nije vidio Emmu, samo je godinu za godinom i onamo prebacivao novce i pokušavao sve prikriti redovitim dodatnim iznosima, ali osim toga je prekinuo sve veze s njima. Nije bilo ni pedeset kilometara preko planine, zračnom linijom i manje, u mjesecima bez snijega jedva i sat preko sedla, a to je značilo da je svake godine bilo mnogo dana kada je naš otac mogao donijeti odluku i sjesti u auto te otići tek na kratak izlet kako bi se pobrinuo za njih.

Možda je i to bio jedan od razloga što sam Ines poslije tako često pričao o tome, a ona se nikada nije umorila od slušanja o tome kako sam je vidio kako stoji u predvorju hotela držeći majku za ruku kao šestogodišnja djevojčica s najbljeđim licem koje sam si mogao zamisliti. Kosa toliko plava, tek naknadno sam pronašao prave riječi za to „posebno plavo,,, „belgijski plava”, kako je stajalo na bocama belgijskog piva, oči žućkasto zelene, žute i zelene boje koje su se ponavljale i na njezinoj haljini, a nosila je upadljivo crvene cipele s kopčom kao iz muzeja, koje su u to vrijeme bile sav njezin ponos, cipele prijestolonasljednice. Mogao bih se zakleti da su joj nokti bili nalakirani, a ako me sjećanje ne vara i ne radi se samo o nekom naknadnom preslikavanju viđenoga koje bi trebalo objasniti više nego što zapravo može, bili su to samo nokti njezine desne ruke, a na lijevoj su bili izgrizeni do kože i zarasli krvavim krastama, ali na tome bi se naša zaigrana svađa svaki puta razbuktala.

„Želiš reći da sam bila idiot?”

„Bila si šestogodišnje dijete, Ines.”

„Samo idioti si lakiraju nokte, i, kao što možeš zamisliti, sa šest godina već odavno nisam bila dijete koje je još i toliko glupo da ih gricka..”

Nasmijao sam se i rekao, kao što je ona to i očekivala, da sam već tada primjećivao sve na njoj, sve što je čini njome, svu njezinu ludost, njezinu nježnost i vjerojatno, a da mi to nije bilo jasno, već i trag njezine hladnoće.

„Jesam li glupa, jesam li ružna? Što je s tobom, Eliase? Moja pamet i ljepota nisu ti vrijedni ni sloga?”

I na to sam rekao ono što sam morao reći, nema tih riječi, a naravno da sam znao njezin odgovor.

„Onda izmisli neke”, rekla bi. „Reci to na nekom drugom jeziku. To ne može biti toliko teško! Uzmi nekoliko slova i ponovno ih složi zajedno.”

Tijekom godina to smo pretvorili u pravilo, kada se dulje ne bismo bili vidjeli, približavali smo se jedno drugome kroz tu igru pitanja i odgovora, ali ovaj je put odmahнула i rekla da uđem, poslije se možemo ponjuškati, kada sam tako šenuo i sentimentaln kao u šlageru počeo sa svojim laskanjem i onda po zasigurno stoti put htio reći da sam prilikom našega prvog susreta, tek što sam je ugledao, već poželio da mi je ona sestra. Stajala je na vratima, labavo povezane kose, u trenirci i dukserici, kao i uvijek kada bi radila kod kuće ili ondje gdje se upravo bila udomačila, držala telefon na uhu i okrenula mi obraz za poljubac dok mi je drhteći od zime pokazivala neka se ne brinem za pravila razmaka i govorila u slušalicu: „To mi je brat”, i odmah nakon toga, pomalo srdito: „Pa pričala sam ti o njemu.” To

sam još mogao i prečuti, ali nakon sekundu ili dvije već je bilo: „Zašto bih ti tako nešto prešutjela?” Pritom joj je glas zvučao grubo, kao da je odjednom u grkljanu imala smrznute metalne krhotine, samo što nije bila poprimila taj ledeni ton koji sam često znao doživjeti, pa jedva da joj je još uspjelo pozdraviti se s „Poslije ćemo razgovarati!”.

„Tvoj novi?”

Ušao sam, a ona jedva da je bila zatvorila vrata za nama i već je to bila dovela u pitanje.

„Kada se ovako ponaša, sve sam drugo osim sigurna da je tako”, rekla je. „Pa ne moram se pred tim idiotom opravdavati što mi je netko u kući.”

Htio ili ne htio, time sam odmah ponovno dobio svoju staru ulogu posrednika koja se u svakom trenutku mogla pretvoriti u ulogu sudca kada više ne bi bilo ničega u čemu se može posredovati.

„Naravno da ne moraš.”

„Pa to i kažem!” rekla je. „Ali kako da to objasnim nekome tko me bez prestanka nadzire iz daljine?”

Na to me zaista zagrlila i rekla da je, kao što znam, ona ondje u klauzuri, što je usporedivo s karantenom, a kako joj se čini, i ja već pola vječnosti nisam bio u kontaktu ni s kime, toliko kao prvo, a kao drugo i treće, trebali bismo barem imati šansu zajedno umrijeti, najbolje bez četiri mjeseca pristojnog odmaka kao kod rođenja, ako je već došlo do toga, kako su nas pokušavali uvjeriti svake večeri na vijestima.

„Dakle, prestani se ustručavati i napokon dođi ovamo. Naputak koji će me držati daleko od tebe tek treba

izmisliti, Eliase! Tako je dobro osjetiti te.”

Položila je glavu na moje rame, a ja sam udahnuo miris njezina šampona koji je naručivala iz Engleske i koji sam i sâm upotrebljavao otkad je to za mene postao miris koji me podsjeća na nju. Onda se nagnula unatrag kako bi me pogledala u oči, a ja sam bio u staroj nezgodnoj situaciji. Pokušao sam držati njezin pogled, to kaleidoskopsko presijavanje, i istovremeno sam se jedva odupirao impulsu da kao hipnotiziran dopustim da mi se zaklope kapci. Bilo je drukčije kada još nismo znali što nas veže, svaki put iznenađan strah, drukčije je bilo i u godinama nakon toga, prvo bojažljiva radost, onda sve veća težina, a sada je ponovno bilo drukčije, a opet isto, dok se odmicala od mene i nježno me gurala u rebra.

„No, reci više da sam ti nedostajala!”

Rekao sam to, a ona me pogledala s iščekivanjem.

„Samo sam ti nedostajala?”

„Jako si mi nedostajala, Ines.”

„To nije razlog da me tako gledaš”, rekla je. „Ta sjeta ne pristaje tvome licu. Koliko sam ti puta rekla da me ne pokušavaš njome ucijeniti? Ponašáš se kao da bi svijet mogao propasti svake sekunde i da sam ja kriva za to.”

Nismo se bili vidjeli tjednima, a dok smo se uhodavali u razgovor saznavao sam sve više i više o njezinu novom dečku čija se prisutnost odmah nakon toga osjetila telefonskim putem i koji je tako konačno navukao njezinu zlovolju. Navodno je bio arhitekt, poznavala ga je dva mjeseca, unatoč ograničenjima susreta nalazili su se svake subote i, rekla je, priznat će mi sve prije nego što počnem s jednim od svojih saslušanja. Onda je govorila

kao da čita s papira, na kraju dodala jedan bezvoljni etcetera i odgovarala na moja pitanja, je li stariji, je li oženjen, svaki put s kimanjem, rekla da on živi sa svojom ženom i njihovim dvjema kćerima, obje su školarke, a ona sama je toliko glupa jer si tako što dopušta.

„Ima li još nešto kompromitirajuće, osim što je očito opet netko pogrešan?”

Pokušao sam namaknuti ozbiljnost koja je bila potrebna i za najneukusniju šalu, ali nije mi baš uspjelo.

„Je li zgodan? Tip muškarca kakve žene navodno vole, u najboljim godinama, a svejedno nije ćelav niti ima trbuščić? Je li bogat?”

Nakon dvije godine našeg studija tijekom kojih smo živjeli zajedno u Innsbrucku razvili smo svoje kategorije u kojima smo razgovarali o njezinim dečkima, a to su bili posljednji ostatci toga, besmisleni dijalozi bez cilja i svrhe. Često mi je predbacivala da sam bio ljubomoran na sve njih, i ne samo to, da sam se osim toga još i zaljubio u svakoga drugog tek što bi ona prekinula s njim, ili ako to ne želim nazvati zaljubljenošću, onda eto nešto u tom smjeru, a o tome se radilo i sada s ovim novim. U svakom mi je slučaju njezin pogled odavao da misli upravo to.

„Možeš biti siguran u to da nije tvoj tip”, rekla je. „Postoji čitav niz stvari koje ti se ne bi svidjele na njemu, a vjerojatno su na kraju to iste one koje se ne sviđaju ni meni. Što da drugo kažem? Očigledno je da je upravo na putu prema tome da se počne ponašati kao najobičniji od svih uobičajenih idiota.”

Eto je opet, riječ koju je ona mogla upotrijebiti u

mnogim nijansama, od početnog blaženstva kada bi upoznala muškarca, do najoštrijeg prijezira kada bi ga se samo još htjela riješiti, no već dugo to nije bila učinila tako inflatorno kao sada.

„Ali što uopće mislim time? Samo čekaj kako će ispasti smiješan! Nije li on idiot prve klase?”

Kao da bi to potvrdio, u tom je trenutku ponovno zazvonio telefon i spasio me od nastavka te prepirke kojoj nikada nismo bili sasvim umaknuli i u čijoj je jezgri stajala naša, barem za mene, nerazriješena priča. Nisam znao je li to bilo točno, ali kada bi me tko pitao o tome zašto nemam djevojku, manje sam razmišljao o tome je li pitanje krivo postavljeno i ne bi li bilo bolje pitati za dečka, a ne za djevojku, a više o tome da se nikada nisam mogao osloboditi Ines otkada smo gotovo svake godine ljeti i zimi provodili nekoliko tjedana zajedno ili zapravo već od prvog puta kada sam tu šestogodišnjakinju ugledao u hotelskom predvorju. To nisam mogao ispričati nikomu, ili samo neozbiljno kao šalu, i od zatečenosti bih često rekao da sam neizmjereno zaljubljen u svoju sestru i zato u mom životu nema mjesta za neku drugu ženu, ili da mi se sve više sviđalo to objašnjenje, a onda sam ipak bio iznenađen kada sam napokon shvatio da bi tu moglo biti i nešto više, barem više nego što si priznajem. Kada bi to čuli ljudi koji su nas poznavali, smijali bi se kao da im je dozlogrdilo, dok su oni koji nas nisu poznavali, ako Ines ne bi bila tamo, mislili da je to neuspjeli kompliment koji joj pokušavam dati, a mene bi u njezinoj odsutnosti gledali kao da su umorni od takvih provokacija. Ona sama je kao datost uzimala to da bih ja

s vremena na vrijeme ispao iz uloge, a kada sam u tom trenutku rekao da ona zna kako stoje stvari između nas, nisam mogao raspoznati je li se njezinim licem razlila nestrpljivost ili je strpljivo bila voljna prihvatiti moje bedastoće, a onda se napokon javila na telefon i otesito otpilila pozivatelja.

„Zbilja ne mogu sada. Ne shvaćaš li da previše tražiš od mene? Sad sam usred nekog razgovora.”

Odjednom je izgledala koncentrirano i nekoliko je trenutaka zastala u nekom položaju kao da nešto čeka, sve dok nije pogled usmjerila na mene.

„Slutim što ćeš sada reći”, rekla je. „Moram se već jednom opametiti. Uvijek je isto. On me zove svaka dva sata, a kada jednom zaboravi, ja ga pitam što se događa. Ne znam što očekujem.”

Nisam bio iznenađen čuti tako što od nje, ali oklijevao sam prije nego što sam rekao da meni ne mora dokazati ništa, i jedva da sam dodao da se nadam da to vrijedi i za nju, a ona se već htjela ograditi od toga.

„Što bi trebalo vrijediti za mene?”

Mislio sam na to da ne mora ništa dokazati ni sama sebi, i rekao sam joj to, ali to je već bilo manje jasno. U konačnici se, kada je u igri bio neki muškarac, uvijek radilo o njezinoj neovisnosti, a nju je bilo lakše imati kada se ponašala neljubazno nego kada se ponašala ljubazno. Nešto od toga sam i ja uskoro osjetio.

„Što bih si ja trebala dokazivati?”

„Ne znam.”

„Onda ne govori o tome”, rekla je. „Znaš koliko mrzim kada misliš da si me prozreo.”

Bio je početak prosinca, i iako je ona dijelila stan s prijateljicom u centru Berlina, preko *Airbnb*-ja je na tri mjeseca unajmila kuću u jednoj ne baš privlačnoj četvrti u zapadnim predgrađima, kao što je to često činila kada je htjela završiti neki rad, kako joj ondje nitko ne bi smetao, ali i donekle i kako bi sasvim nestala s lica Zemlje. Nisam znao je li to u tom trenutku bilo legalno ili je spadalo pod zabrane, ali ionako nije bilo važno jer bi ona uvijek našla neko objašnjenje i, dokle god to nikomu nije štetilo, ignorirala bi bilo kakve dvojbe. Već je prije puno godina počela živjeti tu ekstravaganciju i posjećivao sam je u različitim odajama, često samo nekoliko ulica udaljenima od njezine prave adrese. Bilo komu drugomu to bi bilo bacanje novca u vjetar, ali njoj je to bilo utoliko privlačnije, a iako jedva da je imala još nešto od našeg oca, imala je tu njegovu osobinu da se u svakoj životnoj situaciji ponaša tako kao da raspolaže neograničenim rezervama, a on je ujedno bio taj koji bi joj, ako je bilo potrebno, financirao svaki hir.

Pokazala mi je sobe, i bilo je kao i na drugim mjestima koje bi zauzimala radi svog posla. Naime, uvijek bi se preselila sa svojom polovicom knjižnice i dvama velikim kartonskim kovčezima punim lanenih plahti koje su pripadale našoj baki, a već samo za to joj je trebao njezin Defender. Naš je otac kupio dva ta vozila prije nego što su prestali proizvoditi model, i poklonio ih nama za naše tridesete rođendane, i dok je moj najčešće stajao nevožen u hotelskoj garaži u Tirolu jer je on rekao da si ga prvo još moram zaslužiti, a ja ga otada nisam ni pipnuo, ona je svakih nekoliko mjeseci njime prevozila

svu svoju imovinu tamo-amo.

Kada bi došla u novu okolinu, uvijek bi prvo uklonila svaki osobni trag vlasnika ili najmodavca i anonimizirala prostoriju po prostoriju dok ne bi uspjela zaboraviti da je možda još do maloprije netko ondje živio. Kada bi završila s tim, izgledalo je kao da su se ljudi odavno odselili ili, još gore ili možda još bolje, kao da su umrli. Imala je vlastiti sustav za to, uzela bi, kako kada, neku smočnicu ili pola neke sobe kao ostavu u koju bi odvukla nepotrebne predmete. Zatim bi okrenula knjige u policama tako da im je hrbat bio straga, a onda bi počela sa zastiranjem, širila je svoje lanene plahte preko pola zidova, priručno ih pričvršćivala i zatim bi nakon dva ili tri sata sve pripremila tako da je po njezinu ukusu i da, gdje god usmjerila pogled, ne mora strahovati da će joj nešto što je previdjela odvratiti pozornost ili je izbaciti iz fokusa.

Zaista bi me se uvijek dojmilo kako je dosljedno to sve činila, a istovremeno me plašilo vidjeti u kakvu bi je prazninu to svaki put odvuklo, kakvim je brisanjem rezultiralo to bijelo-u-bijelome koje je uspostavila u nekoliko poteza. Zato sam bio sretan što sam prilikom ulaska odmah uočio njezine knjige rasporedene ovdje i ondje, koje je ona kao i inače rasporedila po svakom stolu, svakoj stolici i po podu. Neke su bile otvorene, neke hrbatom prema gore, čitavoj su sceni udahnule život, a ona je u svakom trenutku mogla posegnuti za jednom od njih ako joj je nedostajalo svjetla ili zraka.

Ja sam kao i dotad znao gotovo sve što je čitala otkad sam tijekom studija počeo čitati za njom, umjesto da

se posvetim svojim vlastitim zadatcima. Tada sam to činio iz znatiželje, ali i iz privrženosti, htio sam znati što je pokreće, to je sve više i više postajalo mogućnošću da joj budem blizu kao nitko drugi, kada bih s njom raspravljao o tome i primijetio da nema ničega ljepšeg od pravih riječi, i još uvijek sam bio opsjednut time. Ona mi je i dalje slala popise s knjigama, a ja bih si nabavljao neke, tako da su mi mnoge od knjiga koje su ležale uokolo bile poznate barem po naslovu.

Upravo je radila na knjizi o dvoje odavno zaboravljenih pjesnika pedesetih godina, oboje ni tada nisu bili odveć uspješni, ali su u posljednje vrijeme postali donekle poznati jer je objavljena njihova razmjena pisma u isječcima. Gotovo deset godina su se dopisivali, u najintenzivnijim fazama gotovo svakodnevno i bez većih razmaka od možda tjedan ili dva, muškarac i žena, oboje u nesretnom ili možda i ne tako nesretnom braku, u svakom slučaju nisu bili u stanju izići iz njega. Bila su to zdvojna ljubavna pisma koja su daleko nadilazila sve što su oni iznijeli u svojim pjesmama i, čak iako se ni u privatnim razgovorima nisu uspjeli sasvim osloboditi konvencija vremena, ta su pisma bila otkriće, kako se ono kaže, sreća u toj gotovo neizdrživoj čežnji koja se zrcalila u nježnosti i onda opet divljaštvu jezika, posramljenosti i otvorenosti njihovih usporedbi, potisnutoj i odjednom sirovo probijajućoj seksualnosti.

Ines je njihove slike ostavila na stolu u dnevnoj sobi pokraj otvorena laptopa na kojem je pisala, a kada sam ih u prolazu uzeo u ruku i promatrao, ona je promatrala mene. Očito snimljene u studiju, fotografije su bile

namještene, urednost tipična za ono vrijeme koja gotovo da ih je lišila svake individualnosti, muškarac s razdjeljkom povučenim previše u sredinu, noseći kravatu, žena s valovima u kosi kojima je uzor mogao biti violinski ključ i s ovratnikom s volanima, i on i ona u ranim tridesetima, dakle u našim godinama, ali nedostižno daleko od nas. Gledao sam ih sa žaljenjem koje nije nužno bilo usmjereno njima, a kada sam odložio slike, vidio sam kako Ines čeka komentar, ali ja sam samo htio saznati priču iza toga i upitao sam je što je bilo s njima dvoma.

„Muškarac je živio još pet godina nakon što su slike snimljene”, rekla je. „Srčani infarkt, ništa misteriozno, možda tragedija, pogotovo u toj dobi, ali takve se stvari događaju. Njegova je žena pronašla pisma ljubavnici i poslala ih natrag njoj, ponovno se udala ni godinu nakon toga. Na to je samo dopisala da ta čitava kvazitajnost uopće nije bila potrebna.”

Bilo je to, za pjesnike ili ne-pjesnike, prilično prozaično, a Ines se složila sa mnom kada sam to rekao.

„Žena je umrla prije dvanaest godina.”

Nije bilo razloga za šaptom, ali ona je sada šaptala, možda jer je govorila o mrtvima, ali možda i samo zato što je time još pokušala prizvati tajnu ondje gdje tajne nije bilo.

„Njezin ju je muž nadživio i nakon njezine smrti njezina pisma i pisma njezina ljubavnika predao u arhiv. Čini se da je mislio da su to njegova pisma jer je imao isto ime kao i njegov nekadašnji suparnik i jer je već bio zaboravan. Barem je takav dojam kada čuješ kako

govori o tome.”

„Mislio je da ih je on sam napisao?”

Nisam mogao reći je li to bila utješna priča ili pak srcedrapajuća i jedva podnošljiva u svojoj neutješnosti.

„Mislio je da je on napisao ono što su zapravo bile riječi obožavanja i šaputanja drugoga muškarca?”

Pravio sam se zaprepaštenijim nego što sam mogao biti, a Ines se smijala kao da sam se sasvim ozbiljno uzrujao oko toga.

„Zašto ne? To nikomu nije štetilo. Vjerojatno njemu samome nikada ne bi bilo palo na pamet napisati tako nešto, a sada se u svojim posljednjim godinama života može doživjeti kao onaj koji svim svojim bićem gori od ljubavi, koji je svojim riječima svijet okrenuo naglavce, ako to uopće više može shvatiti. Fantastično, zar ne?”

Dopustila si je na trenutak ostati zamišljenom i, kao da bi se opet brzo vratila na činjenično tlo, rekla je da, ako netko to želi čitati, ne smije izgubiti znanstvenu perspektivu.

„Bez melodramatičnog aspekta na kraju možda ne ostaje puno”, rekla je. „To je samo jedan posebno lijep primjer toga da većina stvari ne izaziva čvrsta sjećanja i da sjećanja ili takozvana sjećanja nisu nužno potaknuta stvarima u stvarnosti koje se mogu dokazati.”

Pritom je dohvatila nekoliko od onih listova koji su ležali na stolu, kao da želi pronaći neko određeno mjesto, no odmah ih je odložila odmahujući glavom.

„Sve je prah i pepeo!”

Lupila je dlanom po tome tako da je pljesnulo.

„Samo papir!”

Bio sam sretan da joj je telefon u tom trenutku ponovno zazvonio, a ja sam mogao izići da joj ne smetam prilikom razgovora. Uvijek kada bi započela neku raspravu od mene je tražila da joj doprinesem i osorno bi reagirala čim bih se pokušao iskristi, ali ja sam bio umoran i samo bih rekao nešto nasumično o uzaludnosti svega. Kako bih joj se svidio, s godinama sam i sâm napola postao književni teoretičar, ili mi je barem površno uspijevalo imitirati to, ne samo onime što sam čitao i ne samo jer sam od nje naučio argumentirati, nego prije svega jer sam mogao simulirati argumente pravim žargonom, ako ništa drugo nije išlo. Nije bilo toliko retoričkih figura kojima je trebalo vladati pa sam sada mogao uključiti i autopilot kako bih ispunio barem one minimalne zahtjeve, ali ona uopće nije obraćala pozornost na to. Umjesto toga inertno je promatrala zaslon svoga telefona prije nego što je prihvatila poziv i rukom mi pokazala da ostanem, ali već sam bio na vratima. Možda joj je moja prisutnost služila i kao isprika, no nju je mogla i izmisliti, možda je htjela da joj budem svjedok, ali požurio sam se umaknuti.

Vani se već bilo smračilo, a ja sam polako hodao niz ulicu, pokraj sličnih kuća na dva ili tri kata, s majušnim vrtovima i sa živicama ispred njih koje nisu bile neljudski visoke. Nije bilo puno upaljenih svjetala, ili zato što ljudi nisu bili kod kuće, ili zato što jednostavno nisu bili upalili svjetiljke, i nikoga nije bilo vani. Na kraju sam se vratio i ostao stajati pred Inesinim žarko osvijetljenim prozorima sve dok me nije primijetila i nije me prestajala gledati dok je i dalje telefonirala, a ja sam prvi put

bio sretan zbog toga što je svijet s novim zabranama sve više zastajao i vrijeme ne samo da se činilo dužim, nego i gušćim, kao da bi se zaista nešto moglo još jednom uhvatiti u njemu, a ne da je sve, prije nego što postane stvarnost, već odavno proletjelo.

Poslije sam otišao po svoje stvari iz auta i odnio ih u sobu na gornjem katu koju mi je bila pripremila, jednu od dviju soba s bračnim krevetom koje su djelovale bezlično i beživotno kao u nekom lancu hotela i bile odvojene samo uskim hodnikom. Istuširao sam se, a kada sam ponovno sišao, Ines je još uvijek ili iznova bila u razgovoru, a tako kako je u tom trenutku sjedila u prekrivenom naslonjaču, nogu prebačenih preko naslona, bio sam siguran da je pozivatelj bio isti. Ponovno mi je pokazala da joj ne smetam i da slobodno mogu slušati, i dok sam sjedao njoj nasuprot nije čak niti promijenila ton kojim je govorila.

„Ne mogu baš primati posjete dok je on tu, a ne mogu ni otići odavde”, upravo je govorila. „Ne mogu procijeniti koliko će dugo ostati, možda tek nekoliko dana, a možda i dva ili tri tjedna.”

U razgovoru se očito opet radilo o meni, a ona je naglašavala svoju indignaciju time što je kolutala očima i nagnula se prema meni kako bi mi nešto šapnula na uho udaljavajući telefon od sebe.

„O, Bože, kakav gnjavator!”

Zatim je ponovno utonula u naslonjač, a ja sam imao vremena promotriti je, no odmah je primijetila moj pogled i zafrkantski podigla ramena, što je značilo da je ne bih trebao odmjeravati.

„Nemoj sada još i ti početi”, rekla je jedva čujno.
„Dovoljno je da telefoniram s jednim.”

Onoga ljeta prije nego što su nam rekli da smo brat i sestra mogao sam provoditi sate gledajući je u oči, i već bi me to dovelo do najvećih nerazumnih izjava, i još uvijek me je dovodilo do toga da jedva mogu zadržati riječi za sebe, ako ne pazim, i da se moram smirivati.

„Ali, Ines, ništa nisam rekao.”

Poslijepodneva smo provodili na kupališnom jezeru, i nakon jednoga jedinog pogleda počeo sam s jednim ili dva prsta ocrtavati obrise njezina lica, prvo samo preko nježnih dlačica na potiljku i iza ušiju, kao da joj želim doći što bliže moguće, ali izbjeci svaki dodir, i kao da, što je dulje promatram, sve manje mogu vjerovati da je zaista stvarna.

„Ništa nisam rekao”, rekao sam. „Samo...”

Kada sam taj put bio prešao prstima preko njezinih obraza, preko njezinih jagodičnih kostiju, nosnog luka i kapaka, zapravo bih najradije bio pomilovao njezin mozak da sam to mogao jer bi ona uvijek učinila da kažem nešto sasvim neočekivano, a ona sama nikada nije nadilazila ono očekivano.

„Samo...”

Sada sam gledao pokraj nje.

„Ines!”

To je bilo sve što sam mogao izustiti, a onda sam šutio dok ona nije završila razgovor i čitavu sam se večer držao po strani, umjesto da se pobliže raspitujem o tome novom dečku. Pritom je on najveći dio vremena bio prisutan, sada više ne pozivima, nego jer se svakih